

SZEGEDI

Megjelenik
havonta
kétszer

**KATOLIKUS
TUDÓSÍTÓ**

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
Belvárosi Plébánia
Tel. 107.

A szentimrés gondolat

A kaposvári Szent Imre Körben elmondotta:
Glattfelder Gyula dr.

Mélyen tisztelt ünneplő Közönség!

— A kaposvári szent imrés ifjak meghívtak, hogy az ő szárnybontásukat necsak figyelemmel kísérjem, néhány szóval biztassam, bátorítsam, hanem inkább megáldjam őket. Bármily körülményes volt is ennek a meghívásnak megfelelni, mégis őszintén megvallom, örömmel jöttem és szeretettel köszöntöm azt az ifjú gárdát, amely a szentimrés gondolatot akarja itt a Dunántúlon tovább fűzni, azt a szentimrés gondolatot, melyet a szentimrés intézményekben, kollégiumokban, mozgalmakban juttatnak kifejezésre.

— Kérdezi valaki, mi az a szentimrés gondolat? Hogy erre megfelelni tudjak és hogy Önök azt megértsék, rá kell mutatnom ennek a magyar szentimrés gondolatnak rövid történetére. A szentimrés gondolat: egy egészen idegen, a keresztény katolikus életfelfogástól elfordult világban, a keresztény gondolatnak fáklagyújtása. Abban az időben, amikor Magyarországon minden népszerűbb volt, mint a produktív kereszténységnek és a produktív katolicizmusnak célkitűzése, néhány fiatal ember annak a korszellemnek, annak az áramlatnak, amely akkor a magán- és közéletet uralta, ellentmondott. Károlyi Sándor volt egyik inspirálójuk, a fiatalok körében ott volt Barkóczy Sándor, Zichy János, inspirálta őket Zichy Nándor. Összesen voltak tizen-nyegen, akik a 80-as évek elején egy kis pincehelyiségben összegyűltek és amikor mindenki mást hirdetett és mindenki másra esküdött, akkor ők a keresztény gondolatot tüzték ki életük jelszavául. A keresztény katolikus életfelfogás érvényesítésére tömörült ez a kis tábor. Ennek több mint 50 esztendeje. Akkor mosolyogtak rajta, akkor azt mondták, ez excentrikum, ez ide-

gen gondolat abban a korszellemben, amely akkor az egész nemzetet uralta. Mert az a korszellem, amely akkor Magyarországon uralkodott, uralta egész Európát és az egész világnak művelt közvéleményét. Ez az életfelfogás azt vallotta, hogy csak az egyéni elgondolás szerint, az egyén tetszése szerint szabad igazodni és az átörökölt, vagy éppenséggel örök elveknek és az örök igazságoknak hódolni nevetségre méltó dolog. Abban az időben, amikor megülte a lelkeket, mint valami káprázat az a gondolkodás, hogy a kereszténység elavult, az Egyháznak intézménye és az egész Egyház életfelfogása középkori hitélet és erejét vesztett elgondolás. Abban az időben bontott a szentimrés gondolat zászlót. Kibontották fiatal emberek és fiatal lélekben született meg a magyar keresztény renaissance gondolata, fiatal lélek adott hangot első ízben egy egészen materiális felfogású kor közvéleményével szemben az ősi és örök igazságoknak, ez a fiatalság volt ennek a mozgalomnak tulajdonképpen legerősebb bizonyítéka.

— A fiatalság ösztönszerűleg érzi meg az érvényesülésre törekvő eszmék erejét és igazságát. A fiatalságnak nincs tulajdonképpen akkora élettapasztalata, hogy bebizonyítani tudná, kié és mié a jövő. De a fiatalságnak van intuíciója, a fiatalság ráésmél, amikor az életfelfogások és szellemi áramlatok megrokkantak és elavultak, ráésmél a fiatalság arra, hol fejlődik tulajdonképpen az új élet. A szentimrés gondolatnak kifejezést adó ezen fiatal gárda ráésmélt arra, hogy nem egyéni elgondolás, nem az egyéni ösztönöknek, nem annak a zavaros életfelfogásnak irányában kell az emberiségnek és a magyar nemzetnek a jövőjét is keresni, amely addig úr volt a lelkeken, hanem vissza kell nyulni az ősi alapra. Le kell bocsátkozni a mélységekbe, mint az Üdvözítő Jézus mondotta az apostoloknak, amikor őket elküldötte az ő hódító munkájukra: »Ereszkedjete ki a mélybe! A mélységekben keressétek a zsákmányt, ne a sekély vizekben keressetek eredményeket, ne a sekély vizekben kísérletezzetek, hanem ereszkedjete ki a mélybe.«

— A mélységekben, az ősi örök mélységekben vannak azok az igazságok, azok a fölények, amelyeknek újbóli életrehozatalában, újbóli érvényesítéséhez kell a keresztény Európának önmagára ismerni és kell a keresztény Magyarországnak is a maga jövőjét megtalálni és megalapozni.

— A szentimrés gondolatnak ez az első fiatal gárdája néhány lelkes buzgó pap és világi ember inspirációja alatt azt a gondolatot hirdette és azt a gondolatot képviselte évről-évre gyarapodó sorai révén, hogy annak az egoista életfelfogásnak, annak a naturalisztikus gondolkodásnak, annak a mindent elprofanizáló új pogány gondolatnak a helyébe, amely a múlt század végén lenyűgözve tartotta a lelkeket, oda kell állítani az örök megcáfолhatatlan és mindig üde, mindig fiatal és min-

dig emelkedett krisztusi gondolatot, az eszményiségnek gondolatát a mechanizmus helyett, a szellemnek fölényét a technika helyett. Abban a korban, amelyben mindent súllyal és mérleggel mérték és amelynek végzete az lett, hogy végül mindent arannyal és pénzzel mért és ezzel rokkant meg és ezzel süllyedt alá ez a kor, ennek gondolkozásával szembeállította azt az életfelfogást, amely mindent az eszményeken, a lelakiségen keresztül látott. A lelki és hitélet helyreállítását akarta ez a fiatal gárda érvényre juttatni, amely Szent Imre lobogóját emelte fel.

— Miért választották Szent Imrét eszményképül? Választották azért, mert Szent Imrének az életében domborodik ki leginkább a szellemnek fölénye az ösztönök felett, a szellemnek fölénye az érdekek felett, a szellemnek felsőbbbsége az anyag felett, a szellemnek mindenek felett való tisztelete és ezzel a jelennek a megalapozása és az Örökkévalóság biztosítása. Ezt a gondolatot nem lehet eléggé hangoztatni, nem lehet eléggé kifejezésre juttatni, hogy a szellemnek, a léleknek, a lelakiségnek, eszményiségnek első hely dukál a gondolatok rendjében az emberi, társadalmi és nemzeti törekvések sorában is. Azok a nemzetek, azok a társadalmak és azok az emberi mozgalmak, amelyek materiális és külalaki érdekek kultuszában merülnek ki, hamar elfáradnak. A mult század liberális életfelfogásai hamar elfáradtak. Csupán két generáció, két nemzedék volt az, amely ennek ösztönzése alatt — el kell ismerni —, tiszteletre méltó eredményeket produkált, de akkor a lélek kimerült. Mert szóhoz jutott minden, ami véges és anyagi érdek. Szóhoz jutott minden és érvényesült minden, ami muló érték, egyről feledkeztek meg: a lélek fölényéről. A lélek fölényéből kivetkőzött emberiség, a szellemiség fölényét elfelejtett emberiség lassan kimerült, elvesztette az ő életének igazi orientációját, elvesztette életének igazi tartalmát, s akkor állott elő az a cinikus, az az üres, az a szkeptikus nemzedék, amely, mivel nem tudott mást látni, mint számokat, mértékeket, anyagi értékeket, azért lassanként bejelentette csődjét.

— Ennek a csödnök induló világnak mondott ellent az a mozgalom, az az életfelfogás, amely ugyan nem Magyarországon kezdődött, hanem kezdődött Franciaországban, majd Franciaországból elindulva, ahol az a kiváló lelki nagyság, Ozanan Frigyes tömörítette elsősorban az akadémiai ifjúságot, ahonnan azután Németországon és Ausztrián keresztül jöttek el a hullámgyűrűk egész Magyarorszáig és itt Magyarországon, ez az előbb említett ifjú gárda emelte fel Szent Imrének, a szellemiség és lelakiség hősenek zászlaját. Ez az irányzat, ez az életfelfogás állott szemben azzal az irányzattal, azzal a csödbe jutott történelmi mozzanattal, amely nem akarta és nem tudta elismerni az eszményeknek a realitás felett, a szellemnek az anyag felett, a léleknek az ösztönök felett való uralmát. A szentimrés gon-

dolatnak fia, a szentimrés gondolatnak kutiválói, a szentimrés gondolatnak ez az első tábor a hangoztatta, ezt juttatta kifejezésre: a lélek előbbre való mindennél! A szellemi ember az több, mint az ösztönöknek az embere. A felsőbb eszményi gondolatoknak hódoló és azokat követő, azokat mindenek elé helyező ember, az tulajdonképpen az egész mindenségnek, az az egész földnek hivatott embere.

— Ezt a gondolatot, hogy az eszményiség, a lelkeség, a szellemiség foglalja el az első helyet az emberiség történetében, nem lehet eléggé hangoztatni. De szeretném, ha megértenék azt mindenütt, szeretném főleg, ha megértené az az ifjú gárda, amely itt is Kaposvárott a szentimrés gondolat kultuszának szolgálatába szegődött, hogy ez nemcsak szép szó, ez nemcsak magasztos elv, hanem a szellemi, lelki felsőbbbségnek ez a való-lása, ez a hirdetése tulajdonképpen nagy életrealitás. És csak akkor van ennek a mozgalomnak sikerre reménye, csak akkor van a szentimrés elgondolásnak győzelmi biztosítéka, hogyha azt a meggyőződést hordják magukban mindannyian, akik ebben az irányban dolgozni, fáradni akarnak, hogy ezt egész meggyőző-déssel, egész lélekkel, egész életfelfogással kell vallani és megvalósítani. Mert nem elég az eszményekről szép szavakat mondani, nem elég az eszményeknek a prioritását védeni. Az eszmének úrnak kell lenni és vigyáznunk kell arra, hogy amikor az eszményeknek kultuszáról szólunk, akkor meg ne elégedjünk jelszavakkal. Mert jelszavaknak hódolni és eszményeket érvény-rejuttatni két különböző dolog. Nem jelszavaknak hirdetésére, de az eszményeknek az életbe plántálására van szükség. Vigyáz-nunk kell arra, hogy amikor eszményi igazságokkal állunk szem-ben, az szintén történelem, nehogy azt higgyük, hogy az csak szép romantika. A történelmet, eszményi nagy értékeket, nagy dolgokat szintén kegyelettel, szeretettel szoktuk körülvenni, de körülbelül csak úgy vagyunk vele, mint ahogy vagyunk, mikor elmegyünk régi romok között, elmerengünk rajtuk, valahogy elringatjuk lelkünket a multnak emlékeivel.

— Amikor a történelmi szellemet kívánjuk érvényrejuttatni, amikor történelmi emlékeket kívánunk megőrizni és azokat ér-vényesíteni, akkor abban a gondolatban kell élnünk, hogy ebben a történelemben gyökerezik a mi jelenünk. A történelmet nem mint valami romantikát kell tekinteni, a történelemre rá kell építeni a mai kornak büszke új, modern épületét; akkor becsül-jük csak a történelmet. Ugyanígy vagyunk a vallásos életfel-fogással is. Vigyáznunk kell arra, amikor vallási eszményeinket tagoljuk, amikor vallási eszményeinknek értékét kívívni kívánjuk és érvényesíteni óhajtjuk, akkor ne ábrándozunk, ne merengjünk, ne valami képzetekkel dolgozzunk, legyünk meg-győződve róla, hogy annak a vallásos életfelfogásnak lelket, élet-tet, tevékenységet kell formálni.

— Én sohasem felejttem el, amikor néhány hónap előtt gyászos úton jártam, amikor a nemzet nagy halottját, Apponyi Albert grófot a kriptába bevittük, igen tiszteletreméltó úriemberek között mentem, azt hiszem, képviselők voltak, akik ott mellettem beszéltek, akik azt mondták:

— »Hallottad, mindennap volt misén.«

És ezt, mint valami excentrikumot, mint valami rendkívüliséget, mint valami bizarr dolgot vették. Ez az életfelfogás, a vallási eszményi gondolkodásnak ez az értékelése nagyon gyakori a mi társadalmunk gondolkozásában. Ezt nem mint valami ünnepi aktust, nem mint valami excentrikumot kell tekinteni. A szellemi életnek ez a megnyilvánulása kell, hogy formáljon, hogy alakítson, hogy életirány legyen, hogy gazdagítson, hogy emeljen, hogy szárny legyen, mert hogyha ilyen, akkor ennek a gondolatnak az erejével azt a materialisztikus, üres és léhá gondolkodást és erkölcsi irányt legyőzni, amely ma annyira uralkodik.

— Hogyha belenézünk a színelőadásokba, hogyha belepillantunk az üzleti élet és az emberi társadalom rejtelmébe, mindenütt mit látunk: egy nagy ösztönösségnek a tombolását, egy nagy materializmusnak a zsarnokoskodását, tagadást mindannak, ami a szellemi felsőbbiséget jelenti, lékicsinylését és lealacsonyítását mindannak, ami az önmegtágadó, önzetlen, tiszta, emberfeletti és szárnyaló lelket jelent.

— Nézzenek végig nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon, a műveltnek nevezett társadalom életnyilvánulásain és mit fognak látni? Sok szép szót, sok szép ígéretet, eszményi kifejezéseket, de amellet alacsony, kicsinyes és törpe lelkeket és a törpe lelkületen megy tönkre az emberiség. A törpe lelkület, az súllyesztí el a népeket. A törpe lelkület szegi szárnyát egyéneknek, családoknak és társadalomnak, a törpe lelkület az oka tulajdonképpen minden dekadenciának, minden történelmi hanyatlásnak és katasztrófának. Ne törpe legyen a nemzet, ne törpe gondolatok alatt vergődjön a család, hanem az egyénben, családban, nemzetben, az egész emberiségben a merész gondolatok, a szent célkitűzések mutassanak irányt és ezek biztosítanak egy szebb és egy büszkébb jövőt: ez a keresztény katolikus életfelfogásnak nagy ambíciója, ez a szentímrés gondolatnak bátor és tiszteletreméltó célkitűzése. Örüljünk ennek a mozgalomnak. Legyünk büszkék erre a mozgalomra és kérem Önöket, ne lássanak ebben valami excentrikumot, ne lássanak ebben a mozgalomban valami tulideáлизmust, ne engedjék, hogy a lelküket megejtse az a gondolat, hogy: ezeknek a fiatal embereknek elvi felfogása tiszteletreméltó, de hát az élet mindig alkuszik, az élet 50 percentben kiegyezik és az életben meg kell elégedni azzal, hogyha csak valamiféle külső tisztességet megőrizünk, hogy a léleknek mélyén mi van, hogy a gondolko-

dás emelkedett-e, hogy az embernek a belseje kifogástalan-e, azzal ne törődjünk.

— Ne engedjük, hogy ez a gondolkodás úrrá legyen feletünk, mert ez a gondolkodás, amint mondtam, a népek megölője. Ez a gondolkodás az energiát elsorvasztja és ez a gondolkodás az állandó és végzetes hanyatlásoknak magyarázata. Hanem igen gondoljunk arra, amit előbb az ifjúsági elnök ugyanerről a helyről mondott, hogy a legenda szerint, vagy a nép hite szerint a sas a fiókáit napba nézni tanítja. Óriási nagy gondolat: Napba nézni tanítani az ifjúságot, napba nézni tanítani az új generációt, merjen nagy célt kitűzni, merjen merész gondolatra vállalkozni, merjen oda tekinteni, oda törtetni, ahova a törpe lelkek, vakisi szemek felpillantani sem mernek. Amely nemzetnek ilyen gondolkozásra kész ifjúsága van, az a nemzet várhat a jövőtől szebb napokat, amely nemzetnek emberfeletti, vagy legalább is hősi erőfeszítésre kész ifjú generációja van, annak a nemzetnek nem kell félni és nem kell beletörődnie egy elkerülhetetlen sötét végzetbe. Jól mondta ez a fiatalember: napba tekinteni, napba nézni s fiatal léleknek büszke, bátor szemével merész célkitűzést maga elé tűzni.

— Még egyet mondott ez a fiatalember, hogy: Szent István kardját kell felemelni! Szent István kardja ezzel az eszményi, emelkedett lélekkel emelkedett fel és sujtott le az ellenségre. Nem fogják tőlem rossznéven venni, hogy én itt, Koppány házában Szent István kardját emlegetem. Mert a Koppány léleknek meg kell érteni, hogy a Koppány lélekből csak Szent István kardjával és karjával lesz igazi hódító kultúrélet. A Koppány lélek őserő, de az őserő is elfogy. Az őserőből történelem csak Szent István kardja révén lesz. Az őserőből magyar nemzet csak Szent István szellemének beoltása révén lesz. Az őserő pillanatig ragyoghat, az őserő lehet üstökös csillag, de álló nap, amely világít, amely melegít, amely mindig életet áraszt, csak egy felsőbb, egy szebb erőtenyezőnek beoltásából lehet.

— A Koppány lélekbe Szent István kardjának, vagy még inkább Szent István lelkének erejével kell azt a soha el nem múló erőt beleoltani, amelynek beoltásával az áldásos kultúrélet lesz.

— A Szent Imre Kör ünnepi estélyén Somogyvármegye elitjéhez szólok és amikor ezen fiatalembereknek iparkodását, ambícióját és lelkesedését megdicsérni kívánom, Önöktől mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, azt kérem, értsék meg azt a lelket, amely eme fiatalembereknek szentimrés gondolkozását sugallta. Értsék meg, hogy ez a lélek őserő, amely a magyar talajból nő ki, de az a lélek kultúrerő, amely Krisztus napjának erejével nő meg s a magyar talajból kinövő őserő Krisztus napjának melegével megnövekedő kultúrerő. Ez lesz az a győzhetetlen tényező, amely ebben a nemzetben, ebben a magyar társadalom-

ban a feltámadásnak a reményét fogja felkelteni. Én szeretettel emlékezem meg a szentimrész gondolat kaposvári leventéiről, kívánom nekik, hogy a példa, amelyet nyújtanak, a munka, amelyet végeznek, ne legyen csak pillanatnyi fellobbanás, hanem mutassák meg, hogy a XX. századbeli magyar fiatalság is Szent István tanításait elfogadva a keresztény kultúrideálokért száll síkra.

— Önök pedig szeretettel nyújtsák támogató kezüket, mert ha az öregek és fiatalok az élet által megedzett férfiakkal és nőkkel, az élet küszöbén szent törekvéssel és merész célkitűzéssel elinduló ifjúságnak a szíve összedobban, akkor biztosak lehetünk arra nézve, hogy rajtunk a pokol kapui sem vesznek erőt, mert az ősmagyar televényben összegyűlt erő Krisztus napjának sugaraival felszentelve és felmelegedve kiszámíthatatlan győzelmeknek lesz majd a hordozója.

Német horogkeresztes ujság példátlan piszkos támadása XI. Pius pápa ellen

A »Wartburg« című német nemzeti szociálista ujság legutóbb példátlanul durva támadást intézett XI. Pius pápa ellen. Gúnyos hangú, piszkolódó cikkekben a Szentatyát elnevezte zsidóbérencnek, a rabszolgaság megszervezőjének, a kapitalizmus sereghajtójának.

A magyar parlamentben egy református képviselő, v. *Bajcsy-Zsilinszky* Endre szerzett először tudomást erről a botrányos támadásról és protestáns létére kötelességének tartotta, hogy megbélyegezze. »Ez az ujság — mondotta — a pápát, a világkatolicizmus fejét, a legdurvább, a legméltatlanabb módon támadta meg. Azt hiszem, hogy felekezeten felül minden jóérzésű keresztény embernek, sőt minden jóérzésű magyar embernek a nevében beszélek akkor, amikor ezek ellen a durvaságok ellen kikelek és felhívom elsősorban a magyar katolicizmust, felhívom a kereszténypártot, amely a kereszténység elveit írta zászlajára és tette programjává, hogy ezek ellen a módszerek ellen, ez ellen a durvaság ellen, minden emberi civilizációnak ez ellen a sérelme ellen lépjen fel.«

Ugy látszik, a német horogkeresztes mozgalomnak igen a fejébe szállt a bátorság és a sikerek. Mi esetleg elismerjük Hitler mozgalmának érdemeit, értékeit, de nyugodtan mondhatjuk azt is, ha az Egyházzal háborút kezd, pláne ilyen ostobán durva háborút, nemcsak az egész művelt világ ellenszenvét vonja magaára, de hamarosan bele is pusztul. A magyar horogkeresztesek Meskó-féle csoportja nyíltan kereszténynek vallja magát. Jó lenne, ha német élvbarátaikat nagyobb tiszteletre intenék a kétezerezes, négyszázmillió lelket számláló katolikus Egyház feje, Krisztus földi helytartója iránt.

A katolikus költészet védelmében

Irta: Diósi Géza dr.

A *Nyugat* áprilisi számában *Illyés* Gyula hosszabb irodalmi elmefuttatást tett közzé *Katolikus költészet* címen. Utána *Babits* Mihály támogatta ezt a sértő és támadó hangot azzal a kitétellel, hogy érdemes volt »az új magyar katolikus költészetet irodalmi szempontú kritika alá« vetni, amit eddig senki se nem mert megtenni, mert a »nyomában járó felzúdulás mutatta, hogy a cselekedet szükséges és hasznos volt.«

Igen, volt felzúdulás a cikk ellen tendenciózus beállítással, miatt több helyen és oldalról, de érdemben mi azt a feleletet tartjuk legigazibb válasznak a támadásra, melyet a protestáns *Reményik* Sándor írt a Kolozsváron megjelenő *Pásztortűz* május 15-i számában. Ezt a cikket aztán teljes terjedelmében közli a *Korunk Szava* legutóbbi füzeté. — A másik hozzászólást a *Nyugatban* olvassuk. A folyóirat szerkesztője erről a lapról azt mondja, hogy a kritika szabadságának mindenkor képviselője volt. Hogy tehát a maga »irodalmi lelkiismeretének« szavát is hallassa, júniusi számában *Gyergyai* Albert száll pörbe a cikk egyes részleteivel és egy kissé szellemével — mint mondja. Vállveregető mondatai azonban csak újabb disputára adhatnak okot s folytatását a *Nyugat* legközelebbi számai bizonyára élénken fogják tárgyalni.

Illyés támadó cikke a kritikai dilettantizmusnak legtipikusabb képe; de nemcsak dilettantizmusnak, hanem a mellébeszéseknek és rosszakaratnak is feltűnő példája. Ami jellemezte mindig az u. n. nyugatosok kritikáját, ezekben az írásokban nagyon is megnyilatkozik: befelé szemérmetlen pajtáskodás, hízeltetés, egymás feldicsérése, kifelé pedig cinizmus, cinikus konokság. (A magyar kritika történetének szomorú szaka.) Hiába mondja *Babits*, hogy nem riad vissza semmitől, s hogy meg kell szokni, hogy »van egy organum, mely minden politikától mentesen mer nézni és ítélni« — az ilyen *Illyés*-féle és ehhez hasonló támadások megcáfolják állításukat.

Ami a magyar katolikus irodalomban a legerősebb, a legtermékenyebb, a legkifejezőbb és leghatásosabb — a lírai költészet, ezt vette *Illyés* Gyula tollára, nagyfokú tájékozatlansággal, még nagyobb nemtudással, de ugyanakkor rosszakaratú beállítással. Azt mondja cikkében, hogy *Pázmány* óta nálunk nincs igazi nagy egyházatyja, aki »az irodalom és a művészetek területén is méltó fegyverzetten állott volna síkra.«

Az a kritikus, aki tudatlanságában, vagy tájékozatlanságában ilyeneket állít, — soha nem ismerte *Prohászka*t, nem ismerte életét és munkásságát, nem ismeri írásait, vagy nem tud azokba behatolni és nem is merít belőlük semmit, mert fel se tud a proházskai gondolatokig emelkedni. Mit is keres a veréb a sas mel-

lett, mit a verébesipogás a fülemile dala mellett, a verébszárny a sasszárnyalás mellett?!

Ilyen kisszerűnek érezzük Illyés Gyula személyét *Prohászka* mellett, akinek még a saruszíjját sem méltó megoldani. Mi nem Illyés Gyulától kérdezzük és akarjuk megtudni, hogy *ki volt nekünk Prohászka?* Mi tudjuk és valljuk, hogy *Prohászka volt a misztikus gondolatnak első nagy és hatalmas kifejezője* a magyar irodalomban és diadalmas világnézetével éppen ő volt a magyar katolikus lírának nekilendítője. *Prohászka a legnagyobb vallásos költőnk*, kinek személyes hatása (ennek óriási arányairól a távolabbállóknek, mint Illyésnek is, sejtelmük sincs) széles körben nagy lendületet adott a katolikus líra előretörésének és még *Reményik* is mélyen alázatos lélekkel vallja be, hogy protestáns létére »mély barátságok és hatalmas találkozások töltötték meg lelkét a katolikus misztika illatával.« Egész fiatal korában »holtig tartó szabad rabja« lett annak a *Prohászkanak*, »akinek egész élete-műve egyetlen óriási líra«, s irodalmi munkássága, ez a gigászi rapszódia, »egyenetlenségében« (így jellemezte Illyés) is felér száz másodrendű versíró poéta minden művével.« Ezt a generációkat ihlető geniuszt, akinek nem egyházvédelmi, de tisztán lelki építő hatása szintetikus erejénél fogva bizonyára nagyobb lesz Pázmányénál, — ezt Illyés Gyula öt mondatban könnyedén és fölényesen »elintézi«. Vajjon mi ez? A legteljesebb elfogultság, vagy a legteljesebb tájékozatlanság? Nevetnem kellett, nem tehettem egyebet. Erdélyi protestáns létemre«. Így *Reményik*.

Katolikus költészetünk két vezéregyéniségéről, *Harsányi Lajos*ról és *Sik Sándor*ról azt állapítja meg Illyés Gyula, hogy inkább irodalmi hitűek, mint katolikusok. Ismeri-e a kritikus *Harsányi* első munkáit? *Új vizeken; Az élet muzsikája; A Napkirály rokonai; Magia Sophia*, amelyekben a katolikum a lélek gazdag szimbolikus világával a leggazdagabb húron játszik? Aztán *A boldog költő*, a *De Profundis*, a *Mi cha él?* e kötetek mind-mind nagy állomások a katolikus vallások költészet területén.

Sik Sándor Illyés szerint inkább hazafi, mint katolikus. Mi azt mondjuk, hogy *elsősorban katolikus költő*, akit az irodalomtörténet a modern magyar vallásos líra megújítójának tart. Vallásos élményei a régi talajból fakadók, de új gazdagságba és színbe öltöztetve kifejezéseinek formái szemléletességgel, elevenen ható képeivel. Nemes és tiszta a táj, amelyen *Sik Sándor* keresi a szépségeket. Minden verskötetének a kor lelke a megszólaltatója keresztény-katolikus hitvilágával. A *Szembe a nappal*, A *belülvalók méce*, a *Csend*, a *Sarlós Boldogasszony*, a *Fekete kenyér* hihetetlen gazdag tárházai vallásos költészetünknek. *Sik Sándor* ezekben a kötetekben elsősorban katolikus, de mégis mindenkinek a költője. Ő maga mondja, hogy

iparkodott nem egyoldalú lenni, lehetőleg felülemelkedni azokon a szempontokon, melyek valamely irányhoz, valamely körhöz való tartozásából fakadhattak. »Katolicizmusom is — úgy mond — arra kötelez, hogy ezen a téren is igazán katolikus, állhatatos, egyetemes legyek és bűnnek tartottam volna, hogy távolálló írókkal szemben is ne legyek olyan tárgyilagos, mint a hozzám közelállókkal szemben.« Ezek a sorok a katolikus világnézet költőjének önvallóása, aki tárgyilagosan tudott írni mint költő, költőtársáról, Adyról, nem úgy, mint Illyés a katolikus költőkről.

És Mécs Lászlót milyen fölényesen intézi el. Természetesen Adyt tartja az ő mesterének is; de hol van Mécs László Adytól?! Reményik vallomást tesz Mécs mellett is, mikor azt mondja, hogy lehetek és lehetnek most is adys fordulatai, de lényegében ő is egy teljesen új világot ábrázol: a szétszóródás utáni, kisebbségi magyarság lelkületét. Katolicizmusát, szociális megrendüléseit, egész vívódó egyéniségét ez az új magyar sors determinálja... Mécs Lászlónak vannak olyan csúcsai, amelyekre nem fog feljutni soha sem Illyés Gyula, sem én, sem más, még négykézláb sem, nemhogy sasszárnynon, mint ő.«

Mécs mellett Kocsis Lászlót látja Illyés az újabb nemzedékből figyelemreméltónak. De éppen úgy nem ismeri Kocsis költészetét, mint Mécs kezdő pályáját. A kritikus tájékoztatlanságát mutatja a hamis ítélet, melyet a két költőről alkot. Még Sik Sándorral kapcsolatban vetődik fel Illyésnél, hogy se neki, se Harsányinak nem volt befolyása a következő nemzedékre. Tagadhatatlanul merész és nem tudatos állítás. Hiszen köztudomású, hogy Mécs László első tápláléka Sik Sándor volt, ő a mestere, tanítója, amit örömmel vall be s még nevét is *A belülvalók mécsé* után tőle vette. Kocsis Lászlóra meg *Harsányi* Lajos gyakorolt nagy hatást, ő a szellemi vezére. Természetesen az a kritikus, aki csak felületesen tanulmányozza a katolikus költészetet és elmélyedés nélkül alkot véleményeket a katolikus költőkről — az nem látja »hitvallásuk eredetét.«

Pedig van nekik hitvallásuk és eredt is ez valahonnan. Hitvallásuk az a szolgálat, amelyet Illyés többször gúnyosan említ, mert rosszul esik neki, hogy a papköltők *költészetükkel valamit szolgálnak*. Igen, ők *szolgálják az Istent*, az eszményt, a nemeset, a szépet — szívük szerint. Ennél nincs is magasztosabb költői hivatás. S ezt az eszményt szolgálják a többiek is: vitnyédi Németh István, Mentés Mihály, Pakocs Károly, Székely László, Nagy Miklós, kik mind-mind termékeny ágak a magyar katolikus költészetnek terebélyes fáján. Az Illyés Gyulák maradjanak a maguk portáján és ne akarjanak tudatlanságukkal elfogultságukkal, vagy tájékoztatlanságukkal bizonyosságot szolgáltatni arról, hogy egész kirándulásuk idegen területre csak — nagyképüsködés.

— Személyi változások. A csanádi püspöki hivatal értesítette Somogyi Szilveszter dr. polgármestert, hogy Glattfelder Gyula dr. megyéspüspök megerősítette állásában Ugi Géza ujszegedi plébánost, Karácsonyi Guidót a Somogyi-telepi plébánia vezetésével bízta meg, Széll József Somogyi-telep eddigi lelkészére pedig a szervezés alatt álló zákányi plébánia vezetését bízta. Közölte a megyéspüspök azt is, hogy az alsóközponti plébánián az egyik segédlelkéshi állást megszüntette.

Ugyanitt említjük meg, hogy a megyéspüspök Szalma Józsefet kübekházi, Marycz Győzöt püspöklelei, Prokop Sándort kunágotai, Varga Ferencet pedig dombegyházi plébánossá nevezte ki.

— A Vince-nővérek 300 éves jubileuma. Ez évben ünneplik a mindennél közsímert Vince-nővérek, vagy irgalmas-nővérek alapításuk 300 éves jubileumát. Párisban alapította az Egyház egyik legnagyobb szentje, Páti szent Vince, 1633-ban az irgalmasság mindenfajta cselekedetét végző »szertet leányának, vagy szegény szolgálóinak« társaságát. Azóta is Párisban a rue du Bac 140. szám alatt van az egész világon elterjedt és kimondhatatlan sok jót művelő irgalmas-nővérek anyaháza...

— Plakátok a lelkipásztorkodás szolgálatában. Bécsben érdekes mozgalom kezd általánossá lenni: plakátokkal hirdetik az egyházi évnek eseményeit, ünnepeit. Elindítója ennek a mozgalomnak Wünsche Alajos festőművész, lakik Salzburg, Gétreidegasse 15. Eddig 60 alkalmi plakátot készített és hozott forgalomba. Vonatkozással a vasárnapokkal, főként az ünnepekkel színes és igen hatásos képeket készített, amelyek a közelgő ünnepek megünneplésére hívják fel a hívek figyelmét. A képeken semmi aláírás s így bármely nyelvű plébánián is terjeszthetők. A szakkörök úgy méltatják e mozgalmat, mint nagyon életrevaló és modern eszközét a lelkipásztorkodásnak.

— A keresztény szellem terjedése Japánban. Egyik híres Japán miszionárius tanulmányt írt azokról a cikkekről, amelyek a nagy japán napilapokban megjelennek. Örömmel konstataálta, hogy ezek a pogány írók lépten nyomon ismertetik a keresztény szociális gondolkodást, sőt a pápák szociális körleveleiből is igen gyakran idéznek. Sajnos, nem mondhatjuk el ugyanazt a mi zsidó liberális ujságjainkról...

Szent István Társulat könyvkereskedés, Szeged, Kárász-u. 10. könyvujdonságai:

Gálos L.: Szent az év (elmékedések az év minden vasár- és ünnepnapjára)	P 4'—
Spez S.: Okkultizmus és csoda	P 4'—
Liturgikus lexikon kötet	P 6'—
Lippay L.: Krisztus Urunk szülőföldjén	P 4'80
Schmidt B.: Lelket az életbe	P 3'40
Blasko: Gyermek a kereszt alatt (Szentévre)	P 24'—
„ Családi ájtatosságok	P 20'—
„ Ünnepeken minden szív (Szavalókórus, színmű stb. szentévre)	
Bland: Az egyházi vagyonkezelés	P 6'50

— Az angol ifjúság példája. Az angolországi, katolikus ifjúsági egyesületek központja arra kérte tagjait, hogy három hónap alatt minden ifjúsági egyesületi tag két új társat hozzon az egyesületbe. A fölhívásnak páratlan eredménye lett. Nem telt bele egy hónap, az angol ifjúsági egyesületek tagjainak száma megháromszorozódott, mert átlag minden régi tag két újat nyert meg a nemes szervezkedésnek. Volt olyan tag is, aki öt új társat szerzett. Ez a buzgóság példával szolgálhat a magyar katolikusoknak is. Annyit bizony minden katolikus megtehetne, hogy ismerősei közül legalább egyet minden félesztendőben megnyerne valami katolikus mozgalomnak, vagy jó célnak. Így ha mindenki félevenként csak egy új előfizetőt szerezne a jó sajtónak, mennyire föllendülhetnének lapjaink!

— Feltűnő megtérés. Biscayából, Spanyolországból írják, hogy az ottani kerületi kormányzó súlyos autószerencsétlenség után kórházba került és mikor észrevette, hogy élete nagy veszélyben van, papot hívatott, az egyházzal kibékült és fölvette a haldoklók szentségeit. Ez a kormányzó, Amilibla, a vallásnak, de különösen a papságnak egyik leghevesebb üldözője volt. Vakságában annyira ment, hogy a spanyol belügyminiszter szinte kénytelen volt őt embertelen eljárás miatt a szerzetesekkel szemben rendbűntetésíteni. A megtérés óriási feltűnést keltett. Ilyenek a hit ellenségei. Míg egészségesek, fiatalok, nekivadulnak és az Ur Istent és az övéit üldözik, de ha jön a halál, akkor megszelídülnek.

PESTI MAGYAR
KERESKEDELMI BANK
SZEGEDI FIÓKJA

Vörösmarty-utca 7. szám.
A Kir. Törvényszék inellett
Telefonszám: 1004 és 1098.

*

Előnyös feltételek alapján
mindenféle
kölcsönt folyósít.

*

**Betéteket elfogad
takarékkönyvecskékre.**

— Szeged város gőzfürdő és gyógyintézetének gyógyiszaposztálya

Az izzappakolás a budapesti Szent Gellért-fürdőben is használatos világhírű rádiumos gyógyiszappal történik. Az izzaposztály reggel 7-től egész nap nyitva; férfiak részére: vasárnap, kedd, csütörtök, szombaton; nők részére: hétfő, szerda, pénteken. — Igen mérsékelt fürdődíjak.

Pártoljuk

a katolikus
sajtót!

Breton legenda

Irta: Marie Desjardins. Franciából fordította: Gauder Andor.

A kis breton fiú felkapaszkodott nagyatyja térdére s hízelegve így szólt hozzá:

»Nagyapó, mesélj nekünk egy történetet«. Mindannyian, kik esti tereferére jöttek össze, szintén kérték: igen, igen! Kerbanec apó, mesélje el hát nekünk azt az esetet, amelynél jelen volt; tudja már, a »Kálvária történetét!« Az öreg meggyújtotta kialudt pipáját, gyengéden keblére ölelte a kis Josic-ot; a háziasszony egy nyaláb száraz rőzsét dobott a tűzre; künt süvített a szél, az eső verdeste az ablakokat, a csűr tetejére szállt bagoly kísértetiesen huhogott az éjben, idebent pedig a tűz köré telepedtek. A férfiak almaboros poharaik mellett az asztalra könyökölve nyugodtan szívták kurta pipáikat. Az asszonyok kötöttükkel csattogtak; a fiatal lányok és legények, egymás kezét tartva csendben ültek a padon, szemüket az öreg Kerbanec-ra függesztve, aki megköszöri a torkát s mesélni kezdett.

Igen, körülbelül ilyen kísérteties est volt, mint ma, jól emlékszem arra a borzalmas estére, amelyet többen úgy hittük, hogy nem élünk majd túl. Táncolni voltunk a falu tulsó végén lévő kocsmában. Bezzeg senkisé is unatkozott azon az estén a vendéglősnél, annál a jókedvű embernél, akinek mindig volt egy csomó mókája raktáron. Mintegy húszan lehettünk legények, mindannyian erősek, viharban edzettek, mely úgy dobátja a bárkát, mint a dióhéjat és jó úszók, mint amilyennek minden breton tengerésznek kell lennie. A káromkodás, szitkozódás nekünk épp oly jól ment, mint a halfogás. A lányok sem mondhatták, hogy húzódoztunk tőlük; egyikük sem árult tíz percig petrezselymet, mindegyikünknek meg volt a kedvese, akit táncoltatott és szórakoztatott. Vasárnap volt s mivel minden hétfő a munka, a kenyérkeresés napja a rendes embereknel, sőt minálunk semmirekellő, víg tengerészeknél is, valamivel éjjel előtt elbúcsúztunk a kocsmárostól, hogy hazatérjünk. Be kell vallani, hogy a bor, az almabor kissé a fejünkbe szállt, mert örült jó kedvünk volt. Először hazakisértük a faluban lakókat, ugyanis többen közülünk, a legények és lányok a tengerpart mellett elszórt tanyákon s a környéken laktak. Végül csak mintegy tízen maradtunk. Amint a falut elhagytuk, először torkunkszakadtából énekelni kezdtünk s be kell vallanom, éppenséggel nem szent énekeket. Azután mindenféle trágárságokat meséltünk, melyeken jókat röhögtünk. Így értünk a keresztfúthoz, ahol az azóta

nevezetessé lett feszület áll. Ivonic, egy 23—24 éves hatalmas termetű tengerész, mint én, vagy a többiek, s rettenthetetlen legény, mint egy sem közülünk, hirtelen megállt a feszület lábánál, úgy ahogy biztosabbá tette kissé túlságosan tántorgó járását, mi pedig utánóztuk, látni akarván ennek értelmét. Ekkor a legborzasztóbb dolognak lettem tanúja, amelyet hosszú, hosszú életemben valaha láttam.

Nagyapó megállt egy percre, hogy összeszedje emlékeit; a szélvihar kísértetiesen dühöngött, a lányok ijedten húzódtak egymáshoz közelebb; a legények visszatartották lélekzetüket, jóllehet eddig is halkán beszélgettek, hogy föl ne ébresszék a rossz szellemeket, amelyekkel a breton ember benépesíti otthonát; senkisé is merete megtörni a csendet, csak a tűz pattogott vígan az alacsony szoba óriási kandallójában; ekkor nagyapó újra mesélni kezdett. Igen, kedveseim, iszonyú volt! Ivonic fölemelte karját s taglejtését gúnyos mosollyal kísérve így kiáltott fel:

Esküszöm mindannyiótoknak, akik itt vagytok, hogy lelke-met az ördögnek adnám, ha ez a derék lator, mindegy, hogy melyik, a jobboldali, vagy baloldali, lehajolna hozzám s jól karjaiba szorítva fölemelne magához, hogy vele együtt a mennybe szálljak. Kétkedően, megborzadva mormogtunk, vagy mit is tudom én; mormogásunktól méginkább felizgatva Ivonic kihúzta zsebéből szép ezüstóráját és kihívóan így szólt: Ki kételkedik bátorságomban? Ki tartja a fogadást? Néma csend! Ivonic így folytatta: Lássuk, elsőáldozási szép órámat, annak adom, aki végignézi ezt a látványt. Felénk nyújtott kezében himbálódzott az azóta híressé vált óra; mi csak néhány lépésre voltunk tőle, midőn a keresztre feszített latrok egyike lassan lehajol, szemünk előtt fölemeli a mi Ivonicunkat, aki órájával a kezében felénk nyújtotta karját, s a lator újra elfoglalja helyét a Megváltónk mellett lévő kereszten. Fölösleges nektek mondanom, hogy elillantunk, nem is tudom megmondani, hogy milyen eszeveszetűl, mert lábaink rogyadoztak alattunk. Koromsötét, csillagtalan éjszaka volt, a felhők kergették egymást az alacsony égbolton. A szél gyászosan süvített, ahogy csak a mi Bretagne-unksban süvít. Egyik társunkat a borzalmas jelenet annyira felizgatta, hogy majdnem meghalt. Ezen az éjszakán senki közülünk, akik jelen voltak eme borzalmas istenkáromlásnál, amelyet Isten rögtön megbüntetett, nem hunyta le a szemét, hogy az igazak álmát aludja.

Feldúlt lelkünk maga előtt látta a mindenkorra borzasztóan megcsúfolt feszületet. És e borzalmas éjszaka óta, mintegy 50 éve már, senkisé is meri megközelíteni ezt a feszületet, mindenki azt mondja róla, hogy kísértetek látogatják.

Eleinte voltak meggondolatlanok és kíváncsisiskodók, akik éjnek idején a feszülethez merészkedtek, de borzalmas kiáltá-

sokkal mindannyian elmenekültek s esküdöztek lelki üdvösségükre, hogy látták Ivonic csontvázát, amint a legkisebb szélfúvásra kísérteties zajjal himbálódzott; látták a szélben lebegni rongyos szemfedőjét, mely nem födi eléggé a szerencsétlen csontjait, látták, amint ott csapkodott, mint egy kibontott vitorla és ami a legborzalmasabb, hústalan kezében az ezüstóra vigan tiktakol az éj csendjében; soha fel nem húzva jární fog az idők végezetéig. Ime, ez a kísértetektől látogatott fészület története, — mondotta nagyapó és gyengéden megcsókolta az ölében, csendesen elaludt unokájának homlokát. Hosszú aggodalmas csend lett. Végül az egyik legény megszólalt: Jó, hogy az új út egyenesen a faluba vezet, máskülönben, ha most ebben a szélyviharban a fészület előtt kellene elhaladnunk, a lányok elájulnának a borzalomtól. De a lányok élénken visszavágtak s egyikük csúfolódó hangon jegyezte meg, hogy ennek a szerencsétlen Ivonicnak a cimborái — nagyapó bevallása szerint — mindannyian elmenekültek, Ivonicot szomorú sorsára hagyva; ez azt bizonyítja, hogy nem voltak nagyon bátrak.

Talán meg lehetett volna menteni ezt a szerencsétlent, ha térdenállva imádkoztak volna a fészület előtt, mondta a szőke Jeannine.

De hiszen senki sem merészkedett oda, mert akkor a rossz szellemek órájában, éjjélkor kellett volna odamenni, felelte egy legény.

»Bizony, mondta nagyapó, Isten akarata volt, ki meg akarata mutatni, hogy az ember nem üzhet büntetlenül gúnyt a szent dolgokkal.«

Feküdjünk le, mondta a házigazda. A vendégek mind felálltak, kezet nyújtottak egymásnak, felhúzták az ajtó előtt hagyott nagy facipőiket. Hideg szél süvített be az ajtón s alacsony szobát megtöltötte nedves párájával. Tisztán hallatszott a bagoly sikoltó hívása a szél süvítésében. Az utolsók, akik még megálltak a küszöbön, aggódó hangon mondták: Szegény Ivonic, csontjai ebben a kegyetlen időben is ott himbálóznak a lator kemény gránitmellén... egyszer s mindenkorra ott függ, mint harmadik lator ezen a szellemektől látogatott fészületen!«...

Óra, ékszer vásárlásnál, javításnál
forduljon bizalommal

Tóth óráshoz

Kölcsey-utca 7. Előnyös A.B.C. beszerzés részletre előleg nélkül.

Glöckner József és Fia

az Alföld első vegytisztító, kelmefestő és ágytoll tisztító ipartelepe.

Főüzlet: **Iskola-utca 27.** (Fogadalmi templomnak átal). Fiókiüzlet:

Károlyi-utca 4. — Vállalatok az ország több részében. Alapítva 1885. Tel. 12-69.

Könyvismertetés

Zsámár Jenő S. J.: Új dalok. Katolikus szavalókórus-gyűjtemény. A szavalókórus-láz határozottan nagy. Az is bizonyos, hogy nem-igen volt eddig alkalmas anyag szavalókórusok megrendezésére, no meg nem is tudja legtöbb ember, mi a szavalókórus csinja-binja. Zsámár J. jezsuita atya, a rendi szónokképző főiskola tanára mind a két szükségleten igyekszik segíteni. Könyve a teoretikus útmutatás mellett feldolgozi vagy 50 költeményt, amelyek vallásos ünnepélyek rendezésénél jó szolgálatot tehetnek. A csinos kiállítású könyv kapható a szerzőnél: Budapest, Manrézia, Labanc-út.

A Szent István Társulat ismét egy kedves kiadványával lepi meg a katolikus híveket. A csinos könyv címe: *Magyar-lat'n Misszálé* az év minden napjára a római misekönyv szerint. Fordította, bevezetéssel és magyarázatokkal ellátta dr. Szunyogh Xav. Ferenc O.S.B. Amit a cím ígér, azt a könyv igen kellemes kiállításban nyújtja is. Mindenki tudja, hogy a fordító otthonos a liturgia terén és ezt a járatosságát igen jól gyümölcsösözteti a Misszáléban. Aki gondosan használja ezt a könyvet, csakhamar észre fogja venni, hogy egészen más lélekkel hallgatja meg a szentmisét, mint azt eddig tenni szokta. Belemélyed annak gyönyörűségébe. A szentmise kerestül megszereti az Egyházat, mert sok olyan dolgot tanul meg ebből a könyvből, amelyekről eddig vagy egyáltalán nem volt, vagy csak halvány fogalma volt. Minden hívő, még a képzett teológus is sok új dolgot tanul meg azokból az alapos jegyzetekből, amelyekkel a fordító a könyvet bőven fűszerezte. A nyomás szép, tiszta, a szöveg olvasása kellemes. Az új Misszálénak igen dicséretes jó tulajdonsága szépen gördülő magyar nyelve. Minden tekintetben méltán sorakozik az eddigi hasonló kiadványok mellé, sőt nem egy dologban azokat felül is múlja. Adja Isten, hogy minél szélesebb rétegekben elterjedjen. Ára mérsékelt.

Megjelent a Szunyog-féle teljes magyar Misekönyv!

Előnyei: 1488 oldal, kis alak, szentírás új kiadása után készült, összes M.-országi miseszövegek misekönyvbeosztás szerint, minden szent rövid életrajzi adatai, nagyheti szertartások és liturgikus imádságok benne vannak. Ára: 8'40, 9'40, 16'— és 18'— pengő.

Részletfizetésre is kapható a

Szent István Társulat szegedi fiókjánál, Szeged, Kárász-u. 10.

Ingyen nyakkendő!

Elegáns ruha, előkelő

Hozzá még „ingyen” szép nyakkendő;

Elsőrendű munka, most leszállított árrban

B I T T Ó úriszabónál az Oroszlán uccában!

Felelős szerkesztő vitéz MARIAFÖLDY MARTON dr.

A lapot szerkeszti és kiadja: BALOGH ISTVÁN dr.

Nyomja a Prometheus-nyomda.